

BØRNERÅDETS BERETNING 2016-18:**Vi mangler en national handlingsplan for børn og unge**

Af Per Larsen (formand for Børnerådet) og Lone Beyer, Annette Due Madsen, Preben Siggaard, Sebastian Damkjær-Ohlsen, Lene Møller, TinaMaria Larsen (medlemmer af Børnerådet)

De fleste vil nok mene, at danske børn bliver hørt rigeligt, at de lever et relativt problemfrit børneliv, og at der ikke er alvorlige huller i den lovgivning, der skal passe på dem. Det er også rigtigt – i international målestok. Men realiteten er, at børns rettigheder også bliver krænket i Danmark, og der er alt for mange børn, der mistrives.

Vi har i tre år haft det privilegium at være medlemmer af Børnerådet, og vi har haft fornøjelsen af at tale med tusindvis af børn gennem Børnerådets mange undersøgelser. Børnene har gjort os klogere på, hvordan livet ser ud med deres øjne på en lang række områder som for eksempel præstationspres, familieliv, fattigdom, afsavn, selvskade, vold i hjemmet, sygdom, digital mobning og livet som flygtningebarn. Derfor har vi et virkelig solidt udgangspunkt for at sige noget om, hvordan det står til med børns og unges rettigheder og trivsel.

På den baggrund sendte vi i efteråret 2016 en række anbefalinger om børns rettigheder afsted til FN's Børnekomité. I 2017 eksaminerede komitéen Danmark i, hvordan det står til med at overholde Børnekonventionens principper for, hvordan børn skal behandles, hvilken beskyttelse de har krav på, og hvilke livsmuligheder de har ret til at få. Danmark fik kritik på en lang række områder, hvor børns rettigheder ikke er sikret tilstrækkeligt. Ifølge Børnekomitéen er der for eksempel en del at rette op på, når det kommer til asyl- og flygtningebørn, børn med handicap, børn i psykiatrien og børn i fattigdom. Komitéen anbefalede endnu engang Danmark at inkorporere Børnekonventionen i dansk lov for at styrke børns juridiske status og konventionens praktiske anvendelse.

Konklusionerne fra FN's Børnekomité understøtter vores oplevelse af, at vi lever i en tid, hvor konventionerne er under pres. Vi har set flere danske politikere omtale internationale konventioner som virkelighedsfjerne aftaler, der strammer og begrænser, og som vi kan bøje og omgå, når de bliver for besværlige. Men konventionerne er vigtige forpligtelser, ikke benspænd. Og børns rettigheder er langt fra virkelighedsfjerne.

De tre år, vi har siddet i Børnerådet, er der heldigvis også sket fremskridt med børns rettigheder. Børn har fået mulighed for at klage til FN's Børnekomité, hvis deres rettigheder bliver krænket, Danmark har fået en national klageinstans mod mobning, og børns rettigheder er for alvor kommet på den politiske dagsorden. Der er endda flere politiske partier, der sætter børns rettigheder og trivsel på plakaten til det kommende Folketingsvalg. Vi håber, at dette fokus er et udtryk for, at politikerne ligesom os mener, at det i langt højere grad bør være Børnekonventionen, der sætter standarden for børne- og ungeområdet i dansk politik. Som virkeligheden ser ud lige nu, er det ofte historierne i medierne og de politiske magtkampe, der

styrer politikken på børneområdet. Konsekvensen er, at vi igen og igen ser lovgivning, hvor fokus på barnets tarv og perspektiv er fraværende.

Børn skal altid behandles som børn

Børnekonvention slår fast, at hensynet til barnets bedste altid kommer i første række, og at børn skal inddrages og høres i overensstemmelse med deres alder og modenhed, når der træffes beslutninger, der har betydning for dem. I Børnerådet har vi sendt det ene bekymrede hørings svar efter det andet på aktuel lovgivning, som bestemt ikke har barnets tarv som omdrejningspunkt.

Et eksempel er loven om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som betyder, at børn helt ned til 10 år skal behandles som kriminelle i de nye ungdomskriminalitetsnævn, men uden den retssikkerhed, som man har, hvis man er 15 år eller derover. Vi har også gjort opmærksom på, hvordan basale rettigheder gradbøjes, når børn, der bor i bestemte områder (kaldet ghettoer) får færre og andre rettigheder end andre børn i Danmark.

På det familieretlige område har vi været forhåbningsfulde, fordi der gennem flere år har været politiske intentioner om at sætte barnet i centrum, når forældre bliver skilt og går fra hinanden. Ud fra et samfundsperspektiv er det et stort og vigtigt indsatsområde, da en tredjedel af alle landets børn lever i skilte familier, og vi ved, at mange af disse børn har behov for hjælp og støtte. Den nye lovgivning rummer mange gode tiltag, men på trods af de omfattende ændringer må vi desværre konkludere, at politisk tovtrækkeri og økonomiske prioriteringer kan ende med at stå i vejen for et gennemgribende børneperspektiv i det nye familieretlige system.

Ambitiøse mål for børns rettigheder

Når det handler om børns rettigheder, bør Danmark være foregangsland, og det er på høje tid, at vi sætter ambitiøse mål for at styrke børn og unges rettigheder og sikre deres trivsel, både formelt og i praksis. Derfor anbefaler vi en national handlingsplan for børn og unge. Et politisk fundament, der altid sætter barnet i centrum for lovgivning, bekendtgørelser og retningslinjer, der vedrører børns liv og vilkår – på tværs af myndigheder og sektorer.

I Børnerådet har vi gentagne gange gjort opmærksom på, at Børnekonventionen bør være en obligatorisk del af grundskolens læringsmål. Alle børn har rettigheder, og vi skal sørge for, at alle børn kender til deres rettigheder, hvis vi vil forbedre deres forhold i samfundet. Børnerådets undersøgelse fra 2016 viser, at kun halvdelen af danske børn og unge kender til deres rettigheder. Det er en kæmpe udfordring, for når børn og unge mangler en grundforståelse af, at de har ret til at blive hørt og have indflydelse på deres eget liv, får det især konsekvenser, når deres rettigheder bliver krænket. Det bliver nemlig sværere for dem at reagere og forestille sig, at deres liv kan – og skal – være anderledes, når de bliver udsat for overgreb, bliver overhørt eller på andre måder har det svært.

Lyt til børnenes stemmer

Børn er eksperter i deres eget liv, og de har krav på at blive inddraget og hørt i alle forhold, der handler om dem. Det er et af Børnekonventionens grundlæggende principper, som også bør være fundamentet for en national handlingsplan for børn og unge. Børns synspunkter er alt for ofte fraværende, når voksne diskuterer spørgsmål, der handler om børns liv. For snart 30 år siden satte Børnekonventionen nye idealer for, hvordan vi ser på børn, og hvordan vi behandler dem. Konventionen har haft en kæmpe stor betydning

for børn, men der er behov for, at vi understøtter konventionens praktiske anvendelse og samtidig sender et signal til resten af verden om, at vi i Danmark tager børns rettigheder alvorligt. Det kræver en omfattende, sammenhængende og konsekvent implementering af konventionen i teori og i praksis på alle myndighedsniveauer. Politikere, styrelser, regioner og kommuner og andre, der beskæftiger sig med børne- og ungeområdet, bør tage ansvar og forpligte sig på Børnekonventionen. Det er nødvendigt, hvis vi som samfund reelt ønsker at tage bedre vare på børn og unge, der vokser op i Danmark.

Med denne opfordring giver vi stafetten videre til et nyt Børneråd, som i de kommende år skal stå vagt om børn og unges rettigheder og sørge for, at børnenes stemmer bliver hørt i den offentlige debat. Vi kan konstatere, at der fortsat er brug for det. For selvom danske børn på mange måder lever under gode og ordentlige forhold, er der stadig alt for mange eksempler på, at danske børns rettigheder bliver overset, tilsidesat eller krænket.